

عنوان مقاله:

ارائه الگوی اصلاحی- تکمیلی برنامه‌های آبخیزداری به منظور کاهش رسوبدهی در حوزه آبخیز هفتان تفرش

محل انتشار:

مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره 27، شماره 1 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

حشمت اله آقارضا - مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان مرکزی

علی اکبر داوودی راد - مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان مرکزی

مهدی مردیان - دانشجوی دکتری آبخیزداری دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری، ایران*

رضا بیات - پژوهشگرده حفاظت خاک و آبخیزداری

خلاصه مقاله:

چکیده فرسایش خاک در حوزه‌های آبخیز باعث تضعیف پوشش اراضی و کاهش کمیت و کیفیت منابع آبی می‌شود. بنابراین ضرورت دارد که با شناسایی منابع تولید رسوب در مقیاس سطحی (دامنه) و خطی (آبراهه و رودخانه)، نوع و حجم عملیات آبخیزداری اصلاحی- تکمیلی به منظور کاهش فرسایش و رسوبدهی در مکان‌های بحران‌زا مشخص شود. هدف از تحقیق حاضر نیز ارزیابی توزیع مکانی برنامه‌های آبخیزداری اجرایی سال‌های ۷۴-۱۳۷۱ در حوزه آبخیز هفتان تفرش به منظور ارائه الگوی اصلاحی- تکمیلی این برنامه‌ها است. بدین منظور امتیاز عامل‌های مدل تجربی MPSIAC به کمک GIS برای شرایط قبل و بعد از عملیات آبخیزداری تعیین شد. سپس با مقایسه تغییر امتیاز عامل‌ها، اثرگذارترین برنامه‌های آبخیزداری مشخص گردید. همچنین با مقایسه تغییر مساحت کلاس‌های درجه رسوبدهی، ارزیابی از توزیع مکانی عملیات آبخیزداری انجام شد تا با تعیین نقاط ضعف پروژه، عملیات اصلاحی- تکمیلی پیشنهاد شود. نتایج تحقیق نشان داد امتیاز عامل فرسایش رودخانه‌ای با ۸/۳۰ درصد، بیشترین تأثیر را در کاهش ۱/۴ درصدی رسوبدهی داشته است. همچنین از مساحت کلاس درجه رسوبدهی ۷۵-۵۰، مقدار ۴/۸ درصد کم شده است که عمدتاً این شدت رسوبدهی مربوط به اراضی بالادست حوضه است. با توجه به معنی‌دار بودن تغییرات رسوبدهی زیرحوضه‌ها در سطح ۵/۰، نتایج حاکی از کارا بودن برنامه‌های آبخیزداری در کاهش رسوبدهی است. به منظور مدیریت منابع آب و خاک و اثرگذاری بیشتر برنامه‌های آبخیزداری در کاهش فرسایش و رسوب حوزه آبخیز هفتان، الگوی اصلاحی- تکمیلی برنامه‌ها شامل بانکت توام با بادامکاری در دامنه‌های بحرانی، بذرپاشی و کپه کاری در دامنه‌های با شیب تند و عمق کم خاک، تقویت پوشش گیاهی دامنه‌های مارنی و همچنین پایدارسازی کناره رودخانه پیشنهاد می‌شود.

کلمات کلیدی:

واژه‌های کلیدی: برنامه‌های حفاظت خاک، ارزیابی توزیع مکانی، کاهش رسوبدهی، MPSIAC، حوزه آبخیز هفتان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1199400>

